

THÔNG TIN CHUNG VỀ SÁNG KIẾN

1.Tên sáng kiến : “ *Nâng cao hiệu quả của hoạt động thảo luận nhóm trong dạy học ở lớp 2*”.

2.Lĩnh vực áp dụng sáng kiến : Dạy các môn ở lớp 2

3.Tác giả :

Họ và tên : Nguyễn Thị Hà

Ngày / tháng / năm sinh : 08/02/1975

Chức vụ , đơn vị công tác : Giáo viên – Trường Tiểu học Quang Trung

Điện thoại : 0384924074

4 . Đơn vị áp dụng sáng kiến :

Tên đơn vị : Trường Tiểu học Quang Trung

Địa chỉ : Quang Trung – An Lão – Hải Phòng

I. Mô tả giải pháp đã biết:

Ngày nay, học tập theo nhóm vừa là một yêu cầu vừa là một phương pháp học được khuyến khích áp dụng rộng rãi nhất. Trong xu thế hội nhập của đất nước, vai trò của phương pháp học này càng trở nên quan trọng trong việc góp phần nâng cao hiệu quả học tập của người học nói riêng và chất lượng giáo dục nói chung. Hình thức dạy học theo nhóm góp phần hình thành và phát triển các mối quan hệ qua lại trong học sinh, đem lại bầu không khí đoàn kết, giúp đỡ, tin tưởng lẫn nhau trong học tập. Tổ chức học tập theo nhóm còn giúp các em nhút nhát, khả năng giao tiếp, diễn đạt kém...có điều kiện được rèn luyện, tập dượt...từ đó khẳng định bản thân trong môi trường hoạt động nhóm.

*** Các giải pháp đã biết là:**

- GV thường nêu yêu cầu thảo luận nhóm. Số lượng thành viên trong nhóm do giáo viên quy định.
- GV đưa ra nội dung thảo luận nhóm, quy định thời gian cho hoạt động.
- Các nhóm thảo luận theo yêu cầu.
- Hết giờ, giáo viên gọi đại diện nhóm chia sẻ.
- Giáo viên là người tổng kết, đưa ra ý kiến cuối cùng, chốt kiến thức.

*** Ưu điểm của giải pháp đã biết**

- Giáo viên dễ dàng tổ chức hoạt động nhóm.

- Học sinh cơ bản nắm được kiến thức của bài học.
- Không tốn nhiều thời gian để chuẩn bị đồ dùng hay các thiết bị dạy học.

*** Những hạn chế của giải pháp đã biết**

-Thực tế khi sử dụng phương pháp thảo luận nhóm giáo viên thường sử dụng một cách hình thức, chưa thường xuyên.

-Học sinh chưa có thói quen thảo luận nhóm, việc hình thành nhóm còn chậm nên chiếm nhiều thời gian của tiết học.

-Ý thức tự giác, tự quản trong mỗi nhóm còn hạn chế. Nhóm trưởng chưa điều khiển được các bạn trong nhóm tập trung thảo luận tốt. Các thành viên trong nhóm chưa lắng nghe ý kiến của nhau.

-Trong nhóm nhiều trình độ thì học sinh khá, giỏi làm việc tích cực còn những học sinh chậm, yếu thì ngại nói, tham gia một cách thụ động, thậm chí có lúc không làm việc trong nhóm. Hầu hết các em chỉ suy nghĩ rồi ghi kết quả của mình mà thiếu sự hợp tác trong nhóm.

Qua rất nhiều năm kinh nghiệm giảng dạy ở các khối lớp, nhất là khối lớp 2 tôi thấy việc tổ chức hoạt động nhóm theo các giải pháp đã biết chưa phát huy hết hiệu quả của hoạt động này. Bên cạnh đó các giải pháp đã biết còn có rất nhiều hạn chế, bất cập. Chính vì vậy tôi đã nghiên cứu và mạnh dạn đưa ra một số giải pháp nhằm ***“Nâng cao hiệu quả của hoạt động thảo luận nhóm trong dạy học ở lớp 2”***.

II. Nội dung giải pháp đề nghị công nhận sáng kiến

II.1. Nội dung giải pháp mà tác giả đề xuất

Giải pháp 1: Nghiên cứu kĩ bài dạy, xác định mục tiêu của hoạt động nhóm trong kế hoạch bài dạy.

Ngay từ khi soạn bài, tôi đã nghiên cứu kĩ nội dung từng bài, từng phần để xem bài nào, phần nào cho học sinh hoạt động theo nhóm (Có thể là phần khám phá kiến thức. Có thể trong từng hoạt động). Trước khi hoạt động nhóm tôi luôn xác định mục tiêu của hoạt động nhóm là gì? Sau hoạt động nhóm HS sẽ khám phá được nội dung kiến thức gì mới? Giải quyết được nội dung, yêu cầu nào của bài. Hoạt động này cần bao nhiêu thời gian? Hoạt động này yêu cầu giáo viên, học sinh chuẩn bị những phương tiện, thiết bị gì? Học sinh phải tham khảo trước những tài liệu gì?

Giải pháp 2: Lựa chọn hình thức hoạt động nhóm phù hợp .

Có rất nhiều mô hình hoạt động nhóm như nhóm 2, nhóm 4, nhóm 5, 6... Vì vậy, trong quá trình giảng dạy, tôi đã nghiên cứu kỹ nội dung bài học và điều kiện thực tế của lớp để sử dụng các nhóm học tập sao cho hiệu quả, tránh việc lạm dụng, hình thức. Cụ thể:

Trong tiết học, nếu có nhiều nội dung, tôi thường thay đổi hình thức nhóm, tạo ra cái mới, không khí học tập vui vẻ hơn. Tôi luôn chú ý tới đặc điểm của học sinh (trình độ, giới tính, vị trí chỗ ngồi...) để chia nhóm cho phù hợp. Các hình thức chia nhóm:

- Nhóm nhỏ (2 - 3 học sinh): Thường dùng khi cần học sinh trao đổi, thảo luận những vấn đề cụ thể, đơn giản, thời gian ngắn.

- Nhóm 4 - 6 học sinh: Dùng khi học sinh trao đổi ý kiến hoặc thực hành một công việc cụ thể đòi hỏi nỗ lực chung của cả nhóm khi tiến hành thảo luận.

- Nhóm 6 - 8 học sinh: Dùng khi thảo luận với nội dung phức tạp hơn các vấn đề cần so sánh hay đi sâu hơn vào một nội dung đã thảo luận ở nhóm nhỏ nhưng khó thực hiện chung cho cả lớp.

- Nhóm chuyên sâu và nhóm mảnh ghép: Dùng khi thu thập thông tin và các vấn đề thảo luận, rèn luyện kỹ năng xử lý và trình bày thông tin.

Với học sinh lớp 2, các em còn nhỏ, nếu phải di chuyển nhiều trong việc tạo nhóm sẽ mất thời gian, gây ồn ào. Vì vậy chủ yếu tôi chia theo nhóm cố định và nhóm gần nhau. Các em chỉ cần quay lại với nhau là đã tạo thành nhóm học tập và thường sử dụng nhóm 2 và nhóm 4. Tuy nhiên trong một số bài học cần nhóm lớn, tôi có thể sử dụng nhóm 6 để các em thảo luận. Tôi ít sử dụng nhóm có số lượng học sinh nhiều bởi học sinh lớp 2 còn nhỏ, khả năng bao quát của các nhóm trưởng còn hạn chế dễ gây việc mất tập trung, hiệu quả hoạt động nhóm không cao. Ngoài ra, tôi vận dụng một số cách chia nhóm như nhóm theo sở thích, nhóm theo mã màu, nhóm có cùng số, nhóm theo tên các loài hoa, loài chimgây sự hứng thú cho học sinh.

Cụ thể: Tôi thường sử dụng nhóm 2, nhóm 4 đối với những loại bài ở mức độ dễ để học sinh có thể chia sẻ cho nhau, tự đánh giá lẫn nhau.

Đối với môn Tiếng Việt, Hoạt động đọc, tôi thường yêu cầu học sinh thảo luận nhóm 4 tìm tiếng có âm đầu, vần dễ lẫn, chia sẻ cách đọc và cùng nhau luyện đọc.

Hoặc với với môn toán với các dạng bài tính nhẩm, điền số, điền dấu tôi cũng thường sử dụng nhóm 2 để trao đổi , nghiệm thu bài lẫn nhau.

Đối với những bài tập có những nội dung khó, cần sự chia sẻ của nhiều thành viên, nhiều ý kiến hoặc những bài thực hành trải nghiệm tôi thường sử dụng nhóm lớn (6 thành viên) ví dụ với các dạng bài thực hành trải nghiệm với đơn vị ki- lô – gam, lít. Với việc chia nhóm 6 ở các nội dung bài dạy như trên, học sinh sẽ có cơ hội chia sẻ, trải nghiệm.

Hoặc đối với các tiết luyện viết đoạn văn tôi cũng thường lựa chọn thảo luận nhóm 4 để các em cùng nói cho nhau nghe, sửa, bổ sung ý cho nhau. Với cách này nhiều học sinh được nói, được bổ sung và các em sẽ phát triển được vốn từ, câu phong phú.

Mỗi một bài dạy có đặc trưng khác nhau, kiến thức khác nhau. Việc lựa chọn hình thức dạy học theo nhóm với từng hoạt động của tiết học(kiểm tra bài cũ, hình thành kiến thức mới, luyện tập thực hành) là rất cần thiết, tránh hình thức, học sinh có khả năng hợp tác, hỗ trợ lẫn nhau để nâng cao hiệu quả tiết dạy. Việc được chia sẻ nhóm cũng giúp cho các em tạo hứng thú, tạo sự đa dạng về hình thức dạy học, tránh nhàm chán đối với học sinh.

Giải pháp 3: Xây dựng thói quen, nề nếp cho hoạt động nhóm

- Đối với học sinh lớp 2, việc học theo nhóm còn bỡ ngỡ. Vì vậy, ngay từ đầu năm học tôi đã dành nhiều thời gian để hướng dẫn cụ thể nhiệm vụ của các thành viên trong nhóm đặc biệt là nhóm trưởng.

+ Nhóm trưởng: Bao quát, nhắc nhở các thành viên trong nhóm hoạt động.

+ Các thành viên khác có nhiệm vụ tham gia tích cực, đóng góp ý kiến vào hoạt động của nhóm

- Các thành viên trong nhóm biết và hiểu được công việc của nhóm và của bản thân. HS biết rõ những việc cần làm, biết giúp đỡ nhau và lo lắng tới nhiệm vụ chung của nhóm.

- Tôi hướng dẫn hướng dẫn cụ thể cho các em hiểu cách di chuyển về vị trí hoạt động nhóm (nhóm 4,6...) không gây ồn ào , lộn xộn , mất nhiều thời gian.

Phần này tôi thường hướng dẫn các em trong các tiết bổ sung, giáo dục tập thể, và các tiết đầu tiên khi thực hiện hoạt động nhóm. Khi tất các em nắm rõ

được nhiệm vụ thì việc phân công các thành viên của một nhóm và phân công trách nhiệm trong nhóm sẽ thực hiện hiệu quả hơn.

Tuy nhiên, giáo viên cần linh hoạt khi phân công nhiệm vụ. Mặt khác, giáo viên cần tạo điều kiện cho học sinh tham gia vào các nhóm khác nhau và thực hiện các nhiệm vụ khác nhau trong nhóm. Vai trò của nhóm trưởng được thực hiện luân phiên. Điều đó nhằm tạo cho các em có cơ hội thể hiện, có thể chia sẻ kinh nghiệm học tập với những bạn khác. Đồng thời các em cũng được rèn luyện và phát triển các thao tác tư duy và năng lực hoạt động của bản thân

Giải pháp 4: Phát huy vai trò tổ chức, hướng dẫn của giáo viên trong dạy học theo nhóm.

Giáo viên là người tổ chức, hướng dẫn các hoạt động, người cổ vũ gợi mở, khuyến khích và hỗ trợ việc học của học sinh. Để giúp HS hoạt động nhóm đạt hiệu quả tôi đã thực hiện những việc sau:

- Giao việc cho học sinh
 - + Khi giao việc cho nhóm, tôi trình bày nội dung một cách rõ ràng, cụ thể: nêu thứ tự nội dung công việc cần làm, phân công công việc cho các thành viên trong nhóm, ấn định thời gian làm việc cụ thể (chỉ nên dành 3-5 phút cho một hoạt động).
 - + Nếu các nhiệm vụ là khác nhau, tôi lập phiếu hoạt động và giao cho từng nhóm.
 - + Nếu các nhiệm vụ giống nhau thì tôi trình chiếu nội dung hoạt động nhóm lên màn hình ti vi hoặc sử dụng các câu hỏi trong sách giáo khoa.
- Khi các nhóm thảo luận (3 đến 5 phút) – tôi thường mở nhạc nhẹ không lời với âm lượng nhỏ gây sự tập trung chú ý và tạo không khí vui tươi cho lớp học.
- Theo dõi, hỗ trợ học sinh

Tôi quan sát, theo dõi và giúp đỡ tất cả các nhóm: cung cấp thêm thông tin cho nhóm này, giải đáp thắc mắc cho nhóm kia, nhắc nhở nhóm này làm việc lạc hướng, nhóm kia đang có sai sót và hướng dẫn các em cách sửa chữa. Đặc biệt, tôi luôn phát hiện và hỗ trợ các nhóm có khó khăn bằng cách đặt câu hỏi, hướng dẫn trả lời, cung cấp thêm thông tin cho các em; Động viên, khuyến khích và khen ngợi các em nhằm tạo không khí phấn khởi, tự tin trong học tập; Luôn có dáng điệu, cử chỉ thể hiện thái độ thân mật, hợp tác, tạo niềm tin cho các em.

- Hướng dẫn học sinh cách nghiệm thu kết quả thảo luận:

Khi kết thúc thời gian thảo luận, tôi yêu cầu các nhóm trình bày kết quả thảo luận với nhiều hình thức phong phú. Nhóm có thể cử đại diện trình bày hoặc tôi có thể chọn ngẫu nhiên một bạn trong nhóm lên trình bày bằng cách bốc thăm thẻ tên hoặc thẻ nhóm (nếu muốn chọn nhóm bất kì). Kết quả trình bày sẽ được tính cho cả nhóm. Hoạt động này rất hứng thú đối với học sinh. Học sinh sẽ có ý thức dạy nhau trong nhóm. Em hiểu bài sẽ dạy em chưa hiểu bài để cùng sẵn sàng chia sẻ khi được gọi tên, tính kết quả cho cả nhóm.

Tùy từng nội dung tôi có thể cho các nhóm tham gia phản biện, tương tác lẫn nhau. Tôi giữ vai trò làm trọng tài làm nhiệm vụ dẫn dắt, định hướng

- Tổng kết, đánh giá

Giáo viên là người chịu trách nhiệm đánh giá. Trước khi kết luận đánh giá – Tôi thường có yêu cầu HS tự đánh giá kết quả làm việc của nhóm và các nhóm tự đánh giá kết quả làm việc của nhau

Vai trò của giáo viên chính là cầm cân trong việc bình chọn để các em luôn cảm thấy thoải mái sau khi thực hiện nhiệm vụ nhưng vẫn nhận ra những điều mình cần phải cố gắng.

II.2. Tính mới , tính sáng tạo

Nâng cao hiệu quả của hoạt động thảo luận nhóm trong dạy học ở lớp 2 đã khắc phục được những hạn chế trong quá trình dạy - học các môn học ở lớp 2, thể hiện được tính mới , tính sáng tạo như sau :

1.Tính mới :

- Hoạt động thảo luận nhóm có mục tiêu rõ ràng. Khi tổ chức giáo viên bám sát mục tiêu đề ra giúp hoạt động đạt hiệu quả tốt hơn.

- Với việc lựa chọn hình thức hoạt động nhóm phù hợp, đa dạng giúp học sinh hứng thú học tập, không khí lớp học vui vẻ.

- Học sinh có thói quen, nề nếp trong hoạt động nhóm đã không làm mất thời gian. Học sinh được rèn luyện và phát triển kỹ năng làm việc, kỹ năng giao tiếp, HS có điều kiện học hỏi lẫn nhau, phát huy năng lực của từng cá nhân.

- Khi giáo viên phát huy tốt vai trò tổ chức, hướng dẫn trong dạy học theo nhóm đã giúp cho mọi hoạt động diễn ra một cách nhịp nhàng, hiệu quả, giờ học không bị nhàm chán. Học sinh chủ động và tích cực sáng tạo hơn trong học tập.

2.Tính sáng tạo

- Hoạt động thảo luận nhóm là một hình thức học tập giúp người học tự giác , tích cực, chủ động tiếp thu kiến thức. Với cách học này học sinh có điều kiện bộc lộ những suy nghĩ của mình, tạo không khí học tập sôi nổi, kích thích tất cả học sinh tham gia vào quá trình học tập.

- Học sinh tham gia hết sức tự giác và chủ động
- Giúp học sinh tiếp thu kiến thức một cách tự giác tích cực
- Học sinh mạnh dạn, tự tin hơn
- Học sinh được giao lưu hợp tác với bạn.
- Học sinh biết giúp đỡ, tương trợ lẫn nhau.
- Rèn tính kỉ luật, đoàn kết trong nhóm.
- Rèn khả năng nhận xét, đánh giá bạn.

II.3. Khả năng áp dụng, nhân rộng

Sáng kiến “ *Nâng cao hiệu quả của hoạt động thảo luận nhóm trong dạy học ở lớp 2*” tôi đã thực hiện ở lớp 2A trường TH Quang Trung rất hiệu quả. Vì vậy sáng kiến này có thể áp dụng cho các môn học ở khối lớp 2 các trường Tiểu học.

II.4. Hiệu quả lợi ích thu được do áp dụng giải pháp :

1. Hiệu quả về kinh tế :

- Khi áp dụng sáng kiến “*Nâng cao hiệu quả của hoạt động thảo luận nhóm trong dạy học ở lớp 2*” tôi đã sử dụng các đồ dùng dạy học sẵn có, sử dụng hiệu quả trang thiết bị, cơ sở vật chất mà nhà trường đã trang bị nên không tốn kém tiền mua đồ dùng dạy học (khai thác trên internet), giúp tiết kiệm tiền của.

-Việc tổ chức hoạt động nhóm sẽ góp phần tạo ra những con người mới với năng lực hợp tác và giao tiếp tốt, mạnh dạn, tự tin trong cuộc sống, biết giải quyết tốt mọi vấn đề trong cuộc sống ... góp phần nâng cao hiệu quả làm việc , có thể tạo ra nhiều sản phẩm chất lượng mang lại lợi ích kinh tế cao

2. Hiệu quả về mặt xã hội

* Đối với học sinh

- Học sinh hứng thú hơn trong quá trình tìm hiểu tri thức .
- Học sinh tự thể hiện tài năng, trí thông minh, óc sáng tạo của mình .Góp phần rèn luyện tinh thần tự lực của học sinh. Tạo cơ hội để học sinh hòa nhập

cộng đồng : Các em được lắng nghe ý kiến các bạn và mạnh dạn phát biểu ý kiến quan điểm của chính mình

- Rèn luyện tính tháo vát, rèn luyện kỹ năng học tập hợp tác cho học sinh .

* Đối với giáo viên :

- Việc vận dụng thường xuyên hoạt động thảo luận nhóm giúp giáo viên linh hoạt, sáng tạo.

- Xử lý linh hoạt các tình huống trong dạy học

3. Giá trị làm lợi khác :

- Sáng kiến : *“Nâng cao hiệu quả của hoạt động thảo luận nhóm trong dạy học ở lớp 2”* giúp học sinh học tốt các môn học . Khi học tốt các môn học sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục của lớp, của trường .

Trên đây là bản mô tả sáng kiến của tôi mà tôi đã thử nghiệm thành công tại đơn vị để góp phần nâng cao chất lượng dạy, học trong các giờ học ở lớp 2. Rất mong nhận được sự ủng hộ, góp ý của hội đồng thẩm định để bản sáng kiến của tôi được hoàn thiện hơn và nhân rộng trong các trường Tiểu học.

Xin chân thành cảm ơn!

**Cơ quan đơn vị
áp dụng sáng kiến**

Quang Trung, ngày 21 tháng 1 năm 2022

Tác giả sáng kiến

Nguyễn Thị Hà

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Sách giáo khoa lớp 2, sách giáo viên , tài liệu giảng dạy lớp 2 bộ Kết nối tri thức.
- Dạy học phát triển năng lực hợp tác nhóm trong môn Toán ở tiểu học của tác giả Đinh Thị Quỳnh.
- Sáng kiến: ***“Hoạt động nhóm trong đổi mới phương pháp giảng dạy”*** của tác giả Nguyễn Văn Thiện (Trường TH Chu Văn An) trên trang t.123doc.org năm 2019-2020.